

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVIII (42)

Štev. (No.) 29

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

7 de julio — 27. julija 1989

40 let Oznaniila

Skoraj isti čas kot naš list Svobodna Slovenija je začel izhajati v Argentini tudi verski list Oznaniila. Msgr. Anton Orehar je vedel, da je za versko povezavo slovenskih naseljencev v Argentini neobhodno potreben, kajti živeli smo raztreseno po vsej deželi, posameznih prostvetnih domov še nismo imeli in tako je bila velika nevarnost, da izgubimo medsebojne stike tudi v verskem pogledu, kar lahko privede tudi v opustitev verskih obredov in življenja. Kakor je isto poslanstvo vršil v političnem in skupnem pogledu naš list, to že 40 let opravlja zvesto svojemu prvotnemu namenu Oznaniila.

Če se ne motim, je to eden najstarejših nepretrgoma izhajajočih slovenskih verskih listov na svetu. Gotovo ga v matični Sloveniji ni tako starega, morda kje v Severni Ameriki? V Ljubljani je izhajalo takoj po vojni tudi Oznaniila, a je bilo kmalu zatrto. — „Delavci ga niso hoteli tiskati“, je bilo rečeno.

Naše Oznaniila pa se širi med nami vsak teden, prinaša božjo besedo, cerkvena oznanila, verske novice, načelne članke pa tudi obvestila in oglase; tako da je vsem v zadovoljstvo in pouk. Poleg tega pa vrši še drugo važno poslanstvo: je praktično edina obširnejša vez med staro in novo emigracijo poleg revije Duhovnega življenja; kar je tudi narodnostno zaslužno dejanje. Pa tudi med nami smo lahko opazili, da

narodnostna zavednost in verska praksa hodita z roko v roko — čeprav to ni nujno in v matični Sloveniji sploh ne drži.

Poleg čestitk prelatu dr. A. Starcu, ki že 30 let ureja ta list, pa se moramo še posebej zahvaliti vsem tistim, ki ga tako pridno raznašajo, da tako doseže več ljudi in prej, kakor pa po pošti, za katero vemo, da tu ni ravno hitra ne zanesljiva.

Vsi ti požrtvovalni dobrotniki, od najstarejših do najmlajših, ki sestavljajo tako efektivno raznašalsko mrežo — to delo vršijo zastonj, ker ga smatrajo kot svoj doprinos k širjenju božjega kraljestva.

A obenem so tudi tako velikodušni, da so sprejeli našo prošnjo, da obenem z Oznaniilom raznašajo tudi naš tednik Svobodno Slovenijo, vsaj za tiste, ki ga dobivajo skupaj z Oznaniilom po mreži. To je za nas izrednega pomena, saj poceni naročnino ter pospeši in zagotovi prejem. Saj gre preko njih vsaj dve tretjini izvodov k naročnikom v Argentini.

Tako je ta obletnica v čast naši dušnopastirski službi, neutrudnim raznašalcem, katerim gre vsa naša iskrena zahvala za njihovo pripravljenost, da nam pomagajo. Upajmo, da bo list še dolgo vršil svojo duhovno poslanstvo med nami.

Vsem naše čestitke, zahvala in klic: Na mnoga leta.

Tine Debeljak ml.
urednik Svobodne Slovenije

V duhu združeni

Istočasno, ko je na ljubljanskih Žalah potekala žalna spominska proslava za pobile domobrance, so se jim v duhu pridružili tudi Slovenci drugod po svetu. Po poročilu Jožeta Melaherja v Ameriški domovini dne 14. julija posnemamo, da so istočasno, to je ob 11. zjutraj, bili izvedeni dve žalni komemoraciji v Clevelandu: v cerkvi sv. Vida in pa Marije vnebovzete.

Za to priliko so bile pripravljene posebne molitve „Za spravo in odpuščanje, za mir živim, za večni mir vsem mrtvim za blagor domovine“.

Župnik sv. Vida, č. g. Jože Božnar, je v kratki pridigi nakazal namen in pomen te žalne komemoracije:

Fotografiji sta prispevala Vinko Levstik in Lojze Rezelj.

Bliža se dan

Znano je mnenje Z. Brzezinskega, J. Whiteheada in skupine diplomatov severnoameriškega zunanjega ministrstva, da vidijo cilj in uspeh severnoameriške politike v sporazumu s Sovjetsko zvezo in ne v njenem razbijanju. Vodi jih misel, da se bodo Sovjeti zaradi svojih notranjih političnih razmer in gospodarskih težav odrekli osvajanju Evrope in načrtom na Daljnem in Bližnjem vzhodu ter izpolnjevali dogovore, če bo Zahod nudil pomoč sovjetskim reformatorjem. Mnogi vidijo v tem podaljšanje komunističnega sistema, neredki menijo, da bo sporazum med ZDA in Sovjetsko zvezo sicer pomagal dvigniti v Sovjetiji in v satelitskih državah življenjske pogoje, s posojili in z zahodno tehniko pa pripomogel, da se bo Moskva še bolj oboroževala.

Svetovni tisk polnijo poročila o postopnem razoroževanju zavezniških in sovjetskih sil. Danes je na obeh straneh železne zaveske skoro sedem milijonov vojakov, oboroženih v modernih tankovskih in pešadijskih divizijah.

Ni lahko odgovoriti na vprašanje, če se bo Gorbačov odpovedal sanjam v načrtu velike Rusije s številnimi republikami različnih narodnosti. Zanj je danes in tudi v bodoče prvo načelo, ohraniti sovjetski socialistični sistem. Gorbačov je to odločno poudaril na slavlju francoske revolucije v Parizu. Sovjetska mladina se sicer navdušuje za spremembe, sistem pa jo je zasužnjil z lahkomišelnostjo, da se še vedno izgublja v zaupanju do državnih kolektivnih ustanov in sistema, to je države. Saharov trdi, da je Sovjetska

zveza zadnja svetovna kolonialna država.

Kremeljski vodja rad ponavlja obljube in načrte o postopnem razoroževanju, letos npr. o umiku 500 tisoč vojakov, še raje o osvoboditvi komunističnega sistema kot čudežu t. i. socialistične demokracije z narodno skupščino (čez 2.000 poslancev).

Nemški tisk posveča Gorbačovu pomen mitosa nove dobe. Ta je časnikiarjem stvarno odgovoril o združitvi Nemčiji: „Kar je zgodovina odločila v drugi svetovni vojni, ne bo lahko rešiti.“ Prav tako je razumeti Gorbačovo opozorilo etničnim sovjetskim republikam, „da Moskva ne bo pristala na spremembe v dosedanjih mejah Zahodne Nemčije,“ tako Honnekarju, „pa želi sodelovanje in zaupa nemškimi politikom.“ (Svetovna socialistična zveza je na švedskem znova izvolila za predsednika Brandta, zagovornika poglobljenega sodelovanja s Sovjetsko zvezo. — op. pisca)

Drugačno je mnenje vrhovnega poveljnika sovjetske vojske Valentina Vernikova: „Sovjetska zveza se ne bo upirala nemški združitvi, nemška bodočnost in dveh držav je zadeva nemškega naroda.“ General je izjavil dal svetovni javnosti po londonski BBC.

Časi „njeta“, ki so se ga Stalina, Vinšky, Molotov, Hruščov in Gromiko posluževali desetletja, so zgodovina. Zgrešena politična preteklost se izgublja v novi politični taktiki, ta je danes politična stvarnost Vzhoda in Zahoda. Te tipalke segajo tudi na področje Severa in Juga z značilnim razvojem v Srednji in Južni Ameriki. Severnoameriške družbe mrzlično nakupujejo akcije nemških podjetij, Sovjeti pa so v „Pravdi“ napovedali naložbe za moderno tehnologijo za 90 tisoč milijonov rublov. Zahodu in Sovjetski zvezi se obetajo velike kupčije.

LIPA SPRAVE

Majhna je lipica sprave; upajmo, da se sčasoma razraste v močno drevo, ki bo raztegnilo svoje veje preko vse Slovenije ter preko oceana.

Dragi oče

Recitacija hčerke mrtvemu očetu na proslavi na Žalah.

Danes ti prižigam svečo;
plapola naj njen topli plamen.
To je tista luč,
katere svetli soj si videl ti,
ko se je temna in strašna noč
Kalvarije vaše
zgrnila nad teboj.
Tišina se je naselila med vas in nas
teh dolgih štiriinštirideset let.
Moral si ostati nem,
ko se je srce tvoje vilo
v obupnem hrepenenju,
da smel vsaj pozdravit
svojo bi družino.
Slišali smo tvojo tiho prošnjo
v poljansko tja dolino,
na brdo sončno,
kjer je trepetala zemlja po obronkih
in veter pel je žalostinke
v češnjah in jablanah in lipah,
zasadila jih je tvoja roka.
Nad vse si ljubil ta lepi košček
zemljice slovenske,
nikomur nisi hudega želel,
le delal si in molil.
Zaman ozirala se mama
je po poti pred hišo
kdaj se boš prikazal v zelenju.
Vsa leta je nosila črno ruto,
bili smo majhni, pa smo vsi čutili,
kako je po tvoji vrnitvi hrepenela.
To hrepenenje se je izlilo v nas,
in še danes ni zasuto,
le tiha vez med nami in teboj,
ki raste le v tvojo smer,
je kakor zaveza in obljuba.
Ne moreš mimo nje,
kakor da je ni.
Tudi mimo vas ne more svet,
kakor da vas ni.
Vaša resničnost je preveč vpijoča,
kakor mora... ki skriva
v sebi nešteto izvirov.
Kaj si človek brez ljubezni,
vsi vemo, kaj si trpeč človek,
ki se tiho daruješ
kakor čista studenčnica.
Rada bi stopila na goro
in poprosila nebo za odpuščanje;
rada bi slišala glas viole.

Ginjenost je premagala govornico, da ni mogla dokončati boleče pesmi. Nato so vsi zapeli Lipa zelenela je, K tebi želim, Gospod in Marija skoz življenje.

Gorbačov prekaša po svoji dialektični in politični funkciji in diplomatski sposobnosti Stalina, Hruščova, Molotova in Gromika. Ti so desetletja v ZN izrekli „njeta“, sedaj so na vrsti ZDA, Velika Britanija in Francija.

Značilna je izjava ge. Thatcherje (Nad. na 2. str.)

Zahtevajo svobodne volitve

Spomladi leta 1990 se bodo v Sloveniji vršile prve svobodne volitve po zadnji svetovni vojni. Takšen vsaj naj bi bil zaključek političnih razgovorov med Zvezo komunistov ter skupin, ki so v opoziciji. Čeprav manjka še dosti važnih podrobnosti, vodilni politiki novoustanovljenih strank ne dvomijo, da bodo uspeli s svojimi zahtevami.

Na bodočih volitvah hočejo sodelovati pristaši Kmečke stranke, demokracije, socialdemokracije, krščanski socialisti ter „zeleni“. Razmišljanja o spremembah v ustavi slovenske republike so namreč že tako napredovala, da bo kmalu dovoljeno delovanje tudi drugim strankam, ne samo komunistom.

Gunter Lehofer je konec junija napisal, da je z ustanovitvijo novih političnih gibanj „ljubljanjska pomlad“ prešla v poletje. Potek političnih dogajanj v Sloveniji se mirno razvija kljub težavam, katerih ni mogoče podcenjevati.

Po pisanju omenjenega časnikarja obstajajo trenutno v Sloveniji tri zbornice. V prvi volijo delojemalci. Po mnenju Petra Bekeša, ki je tajnik komunističnega vodje Milana Kučana, bo ta zbornica kmalu zgubila na pomenu. Tretjo zbornico sestavljajo družbene organizacije, katerim naj bi bila prav tako odmerjena kratka prehodna doba. Pravi parlament pa naj bi postala druga zbornica, v kateri je imela dosedaj vsaka občina po enega zastopnika, ne glede na njeno velikost, oziroma število prebivalcev. Bekeš meni, da bi morale večje občine, kot na primer Ljubljana, imeti po več zastopnikov. Za Ivana Omana, ki vodi Kmečko stranko, je to osnovno vprašanje, ker bi kmetje radi predložili lastno listo s svojimi zastopniki.

Pri pripravljanju sprememb v ustavi ima slovenska mladina velik del zasluga. Njeno glasilo, „Mladina“, slovi preko slovenskih meja kot najbolj kritični organ.

Zelo samozavestno nastopa zastopnik slovenskih socialdemokratov

France Tomšič, ki je prepričan v veljavni uspeh opozicije. Kučan, Smole in Stanovnik še vedno upajo na zmago komunistične partije, čeprav nočejo podati prognoze v številkah. Spričo začetnih ustanovnih težav krščanskih socialistov upajo, da se jim bodo „zeleni“ v danem primeru pridružili. Vodja tega gibanja, profesor filozofije Leo Sešerko, ceni zmago komunistov z več kakor 50%, previdni Ivan Oman na 50–50%, le France Tomšič je trdno prepričan o zmagi opozicije. Taktični razgovori med različnimi skupinami se seveda še vršijo.

Po mnenju Lehoferja je dosedaj samo Kmečka stranka dokazala gotovo organizacijsko zrelost. Socialdemokracija štejejo okrog dva tisoč članov. Sedemdeset ustanovnih članov krščanske socialistične stranke se bori z nezaupanjem slovenskih katoličanov v politično udejstvovanje, predvsem pa imajo težave z neizkušenostjo na tem polju. Njihova zastopnika Miklavčič ter Peterle se naslanjata na tradicijo slovenskih krščanskih socialistov pod vodstvom Edvarda Kocbeka, ki so sprva sodelovali s komunisti v „Osvobodilni fronti“, po „dolomitski izjavi“ pa so se odpovedali delovanju po končani vojni v prid komunistični partiji. Sedaj se hočejo ponovno organizirati in nastopati samostojno.

Vse te stranke ali gibanja morajo dejansko pričeti uveljavljati se čisto na novo. Na žalost jim primanjkuje agilni sodelavci, izkušnje in denar. Komunistična partija pa ima svoj aparat, kateremu se pridružuje tudi državni in s tem seveda tudi vsa materialna pomoč.

Nadaljnji razvoj političnih in gospodarskih reform v Sloveniji je po mnenju omenjenega časnikarja pogoj, da Slovenija ostane v območju Jugoslavije — sicer lahko postane položaj kritičen.

Tudi Bekeš trdi, da bodo volitve v letu 1990 zelo važne in upa, da bo uspešni slovenski model koristen za vso Jugoslavijo.

D-ova

BLIŽA SE DAN

(Nad s 1. str.)

ve na srečanju s Kohlom, Mitterrandom, Bushom in drugimi na zborovanju NATO, ko je predsednik ZDA izrekel svoje zadovoljstvo nad soglasnostjo bloka: „kot edinega zmagovalca.“ Thatcherjeva je pripomnila: „Med zmagovalci je Anglija, ki v diplomaciji in politiki proti Vzhodu ni nikoli popustila.“ (Ta soglasnost je tudi pripomogla, da je angleška predsednica pozitivno spremenila angleško stališče do organizacije Združenih evropskih držav. — op. pisca.)

Politologi ne pretiravajo, ko trdijo, da si Sovjetska zveza in Zahod želita različno Evropo. Že Reagan je vztrajal kot pogoj dobrih razmer s Sovjetsko zvezo, da ta izpolni sklepe helsinških dogovorov, stvarno razorožitev in umik sovjetskih vojska iz evropskih držav in prizna vsem narodom svobodo. Koalicijske vlade na Poljskem, tisk napoveduje celo Walesov obisk v Moskvi (?) za sporazum za poljsko koalicijsko, spremembe na Madžarskem in v Grčiji ter prizadevanje Avstrije, da se priključi v EG, so podžgale Gorbačova, da je po obisku v Franciji predlagal pred Svetom skupščine Združenih evropskih držav v Strassburgu zmanjšanje kratkih mislov v radiju 500 km na obeh straneh železne zaves. Predsednik Bush je zavrnil predlog Gorbačova o t.i. „skupni evropski hiši“, ki si jo moskovski vodja zamisla „nedeljivo in združeno“ — kot Evropo od Atlantika do Urala — seveda le s trgovsko zamenjavo in zahodno pomočjo Sovjetski zvezi. ZDA bodo nedvomno vztrajale o umiku konvencionalnih sil za svoje meje. NATO in Varšavski pakt bosta nasprotujoči si sili vse dotlej, dokler Moskva ne bo izpolnila zahodne zahteve.

Predsednik ZDA Bush je 9. julija obiskal Poljsko in dal poljskemu narodu nov navdih: „Poljska si piše danes lastno zgodovino. Svobodni svet upira svoje poglede vanjo... Zgodovina se je tolikokrat zarotila z napačno geografijo in zanikala poljskemu narodu svobodo, sedaj ji ponuja svetlo bodočnost. Poljska doživlja velike dni.“

Bush je nadaljeval: „Evropa sanja o svobodi, štiri desetletja njene delitve so mimo, ZDA vidijo drugi obraz Srednje Evrope.“

Skromno severnoameriško posojilo — 115 milijonov dolarjev — ni zadovoljilo upanja poljske vlade ni ti Walense, vodje poljske opozicije. Bush ga je potolajil za obljubo privatnih naložb z željo, da Poljska izpolni obveznosti dolga, ki presega 39.000 milijonov dolarjev in vztraja v boju še za večje politične svobosčine. Mnogi so navdušeno po-

zdravljale Busha, Walensa pa je po obsevu s predsednikom ZDA vzkliznil: „Naj Bog blagoslavlja ZDA in našo domovino.“ Bush je zaključil: „Stalinistični sistem se je zrušil. Blizu se dan, ko bo Evropa naših sinov združena in svobodna.“

Predsednik ZDA je obiskal tudi Madžarsko. V izjavah je poudarjal „razširjenje vala demokracije od Pekinga do Budimpešte z novimi temelji varnosti in sodelovanja kontinentov z željo, da Madžarska izpolni prostor in novi Evropi“ in dopusti politični pluralizem in privatno podjetnost.

Bushove pobude in želje so svojstveno odjeknile v Moskvi. General K. Mihajlov je po agenciji AP predlagal, da se ZDA in Sovjetska odločita čimprej za nadzorstvo oboroževanja in s tem omogočita nujno gospodarsko sodelovanje v korist vseh narodov.

Evropski narodi se zavedajo resnosti časa, ko se svet in Evropa približujeta novemu tisočletju, svobodi in miru. Ali bo slovenski narod tudi deležen te sreče?

Pristavski

Slovenščina - moj jezik

Zadnje čase precej hodimo peš. Z nevoljo smo se odločili za to novost. S časom pa človek najde tudi sončno plat pešačenja. To je lepa prilika, da je človek sam. Ko mu pa postane že monotono, odkrije, da ne hodi sam. Z nami gre Bog in vedno je pripravljen za pogovor. Tako ni nobena pot več predolga.

Medtem, ko se takole pogovarjamo — ali molimo, saj to je molitev — poskusimo rabiti lepe besede, jih lepo vezati v misli, obračati in ponavljati, piliti in gladiti. Pustimo odviše besede, za tujeveneče iščimo domače, zamotane zamenjamo z navadnimi, otroško preprostimi. V molitev pač nihče ne vpleta znanstvenih izrazov, kemičnih formul ali števil. — Ko zavijemo okrog ogla, se nam morda nit misli pretrga. Začnimo znova! Drugič bo teklo bolj gladko, dobili bomo občutek, da smo bolj prepričljivi s prošnjami in da bo naša zahvala z nasmehom sprejeta.

Prav takšna je lahko naša priprava na pisanje pisma. Navadno se človek teko odloči za pisanje, ker ne ve kako začeti. Potem že steče. Zato je prav, da se v trenutkih prisiljenega brezdelja — daljša hoja ali nadležno čakanje — pripravimo in izoblikujemo prvo misel, ki bi z njo pozdravili znanca, ko bo odprl naše pismo: Tilka, kako te pogrešamo!

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Čas izredno hitro teče, kar prehitro za peronistično vlado, ki je skoraj prisiljena, da v čim krajši dobi reši čim več problemov. A stvar ni lahka in nenehno se novi kamni spotike pojavljajo na začetni poti in dokazujejo, da izvajanje oblasti ni so mače solze, da eno so želje in načrti, drugo pa vsakodnevna gradnja. Teža vladanja pada na Menema in njegovo ekipo, ko so komaj utihnili glasovi slavnosti ob nastopu.

LAČNE NASIČEVATI, ŽEJNE NAPAJATI

Gospodarski in socialni problem predstavlja osrčje celotne možnosti uspeha ali poraza. Tega se vlada zaveda. Zato je predsednik zavrgel večino peronističnih ideoloških postav in izbral politiko praktičnih ukrepov. Koliko časa ima za to? Kaj malo. Večkrat smo že zapisali, da bi nov val socialnih izbruhov težko ranil celoten vladni načrt. A tudi če do teh izbruhov (Bog daj) ne pride,

je nujno, da tisto rahlo upanje, ki se je porodilo ob nastopu nove vlade, ne usahne. Vsaj do konca leta se morajo že poznati prvi sadovi nove gospodarske politike.

Ko govorimo o sadovih, imamo na prvem mestu v mislih inflacijo. Iz kar razumljivih razlogov se je narod inflacije do take mere naveličal, da bi vsak nov porast cen, potem ko se bodo te stabilizirale, kaj negativno vplival. Če bo šlo vse po sreči, bo avgust še nestalen mesec. Sam novi minister Rapanelli računa na 30% inflacijo. Septembra pa bi se moralo vse že ustaliti. Tedaj naj bi inflacija bila blizu „ničle“. Ustale naj bi se tudi plače. Na kakšen nivoju? Ni važno. Zaenkrat si ljudje bolj žele stabilizacije kot povišice plač, za katere nikoli ne vedo, do katerega dne v mesecu jim bodo zalegle.

Tako lahko pridemo do decembra. In potem? Vlada bo imela še dolgi dve leti do novih poslanskih (in guvernerskih) volitev. Torej, medtem ko pritiskamo zavoro na vozu inflacije, je treba bliskovito zarezati v raka državnih stroškov. Preureditev države pa se ne more izpeljati v enem trenutku. Zlasti ne, kadar je toliko nasprotovanja, kot se že kaže, da ga je v Argentini. Dvoje bistvenih zakonov, ki jih je pokojni minister Roig upal imeti v rokah komaj deset dni po nastopu vlade, se še sučeta v vrtincu interesov in pogajanj. Preveč je dvomov, preveč nasprotovanja. In skoraj bi mogli reči, da je položaj predsednika težji v lastnem taboru kot pa med radikali.

TEŽAVE PRIVATIZACIJE

Kadar imamo v mislih sindikate, si jih predstavljamo kot organizacije, ki se bore za blagor in pravice delavstva. To je seveda idealno vzeto. V Argentini (in seveda v drugih državah po svetu), pa lahko vidimo, da je včasih sindikat in sindikalni vodja v interesu samega sebe. Le tako si je mogoče razložiti strogo opozicijo, ki jo sindikati državnih uslužbencev že kot tradicija vodijo proti vsakemu poizkusu privatizacije katerikoli državne ustanove ali državnega podjetja.

V tem pa zabeležimo očitno in vsakdanje protislovje. Isti sindikalisti, ki nenehno zahtevajo, naj se delavske ali uslužbenske plače na državnem področju izenačijo z onimi, ki jih plačajo privatna podjetja, zaneajo vik in krík, komaj kdo le omeni privatizacije. Zaključek: hočejo delati v državnih podjetjih a z privatnimi plačami. Zato je razumljivo, da je te dni državni petrolej-

M. A.

ski sindikat povzročil prvi alarm v vladnih vrstah, ko je javno nasprotoval načrtom, ki jih namerava izvesti v državni petrolejski družbi interventor desarrollist Octavio Frigerio. V afero so morale poseči najvišje glave peronizma in vlade, da se je problem vsaj trenutno rešil. Sam Menem mora uveljavljati svoj prestiž vsakič, ko se rodijo slični problemi. In taki problemi so se šele začeli pojavljati. Vprašanje je, kako so prepričali telefonski sindikat, da je vsaj navidez voljan sodelovati pri načrtih liberalne interventorke Marije Julije Alsogaray. Omenimo še, da navidezno sodeluje vodstvo sindikata, veliki sektorji delavstva pa kaj križem gledajo.

To je eden izmed problemov. Drug pa je nasprotovanje velikih korporacij, katerih veldobicek je prodajati dravi. Kdaj bi bilo zanimivo ustaviti se ob številkah, koliko ta podjetja računajo državi več, kot pa je vredno to, kar ji prodajajo. Številke gredo v desetine tisočev milijonov dolarjev. Lahko si mislimo, da ti krogi niso pripravljeni, da jim zakelejo kokoš zlatih jajec. Pritisk je silen, saj je skozi desetletja civilnih in vojaških vlad uspel zavreti potrebno spremembo države.

OBLJUBA DELA DOLG

Obljuba predsednika Alfonsina in radikalne vlade, ko so tako nenadoma zapustili krmljo države, je bila, da bodo radikalni poslanci v kongresu glasovali ali pa vsaj s prisotnostjo ali odsotnostjo dopustili, da Menem dobi vse zakone, ki jih potrebuje za normalno vladanje. Že se slišijo v radikalnih vrstah protestni glasovi, češ to je preveč. Zlasti ko se govori o tem, da bodo odpuščali večino višjih državnih funkcionarjev, ki so jih radikali imenovali v zadnjem letu.

Zadeva je kočljiva. Vzgojni minister je na primer objavil, da so med 28. in 30. decembrom lanskega leta v njegovem ministrstvu imenovali kar tri tisoč višjih funkcionarjev, ki skupaj mesečno predstavljajo izdatke v višini skoraj milijona dolarjev. Na drugih področjih je moral biti kaj podobnega. Obenem se objavljajo tožbe o poneverbah (na primer zunanji minister Dante Caputo), in pa statistike o grozotnem gospodarskem polomu, ki so ga krivi radikali. Bodo izpolnili torej obljubo v kongresu?

Enaka, če ne večja težava pa se poraja v peronističnih vrstah. Menem je segel po tako širokem sodelovanju izven stranke, da se peronisti, zlasti iz vrst renovacije, čutijo popolnoma zapostavljene. Vendar, vsaj zaenkrat, izgleda da je pohod vlade močan in ga bo težko ustaviti. Bog jim daj pamet in zlasti dober namen. Argentina obojega krvavo potrebuje.

ANDREJ ROT

Vrata se odpirajo!?

PREDAVANJE NA KULTURNEM VEČERU SKA O OBISKU V SLOVENIJI

Pred skoraj petimi leti sem prvič javno nastopil med slovensko publiko v Argentini v zvezi s potovanjem, ki mi ga je preko ZS omogočila Slomškova ustanova z Dunaja. Takrat mi je vodstvo pri SKA dalo nalogo, da podam nekaj vtisov o Sloveniji in o Slovencih po svetu, kolikor sem jih pač srečal. Danes pa sam čutim potrebo, da sporočim, zaupam, kar sem sam doživel ob povabilu slovenskega Pen kluba na 22. Mednarodnem srečanju na Bledu. Željo, da bi tudi drugim posredoval izkušnje pa ne opiram na nikakršne osebne interese, ampak na dejstvo, da sem del te slovenske skupnosti in da sem v vodstvu njene osrednje kulturne ustanove. Kjerkoli sem namreč nastopal na slovenski zemlji, nisem bil samo Slovenec, ampak predvsem argentinski Slovenec z vsemi tozadevnimi značilnostmi.

Vprašanje stikov s Slovenijo ni novo. V principu sploh to ni vprašanje, ker je naravna vez s sorodniki in prijatelji nevprašljiva; problematično pa je bilo in je še danes vse, kar je v neposredni zvezi z režimom in njegovim načinom vladanja.

Vprašanja, ki nastajajo v zvezi s

stiki z matično domovino, navadno rešimo ali osebno, glede ali neglede na to, kar sodi skupnosti; ali pa po sklepu skupščine, sklepov organizacijskih odborov ipd.

Pri SKA smo vezi s kulturnimi ustanovami v Sloveniji reševali načelno na odborovih sejah, in tako recimo sklenili pred kakimi 6 leti, da posameznik naše skupnosti skrbi za nabavo knjižničnega gradiva NUK; pred kakimi štirimi leti pa je odbor sklenil, da ustanova SKA drži zvezo in izmenjavo s SAZU.

To le kot ilustracija za letošnji slučaj, ko sem na seji SKA predložil vabilo, ki sem ga bil deležen od slovenskega Pen kluba in DSP. Na razpravi je bilo sklenjeno, da kot posameznik naj delam to, kar po vesti čutim, hkrati pa priporočilo odbora, da se tega srečanja udeležim. In še več — da iz obiska ne bi bilo mogoče izločiti dejstva, da hkrati predstavljam SKA in sploh slovensko politično emigracijo v Argentini.

V tej vednosti sem sprejel povabilo in se udeležil srečanja pisateljev na Bledu in dosledno branil in propagiral stališča, ki jih spoznavam kot svoje in kot reprezentativna za našo skupnost. In sicer: resničnost

dogodkov, ki so vzrok naši skupnosti, zmotno zgodovino uradne SRS, nujnost demokracije, pluralizma in samostojnosti Slovenije.

PEN KLUB

O sodelovanju na mednarodnem pisateljskem srečanju, ki ga organizira slovenski Pen klub na Bledu, sem dobil vabilo že za lansko srečanje in tudi to pot.

Sami lahko ugibate, kakaj tako povabilo meni in ne drugim. Zase vem, da sem kot pisatelj šele začetnik, da bi mnogi drugi morali biti pred menoj; organizatorji pa so poznali mene in ne druge; in še dejstvo, da jim je bilo verjetno bolj sprejemljivo povabiti nekoga, ki se je že rodil zunaj Slovenije.

Že takoj, ko sem prišel v Ljubljano na DSP in se srečal z organizatorji, sem spoznal, da jim ni toliko šlo za osebo, ampak za korak naprej pri njihovem delovanju. S povabilom so namreč lahko začeli oz. nadaljevali detabuizacijo SPE (Slovenske politične emigracije) in predvsem reševali svoje lastne probleme. To zadnje težko dokažem, a zdi se mi precej verjetno in popolnoma upravičeno, da so z uvedbo emigrantske problematike v slovensko javnost posegli javno in stvarnost, ki je bila nekako pozabljena in problematična, ter z njo preizkušali, pisatelji namreč, lastno moč; to je kon-

sens, ki ga lahko dobijo v javnosti, njihovo izbiranje tematike in še celo, koliko daleč lahko segajo s svojo dejavnostjo, ne da bi jih oblast ovirala.

Na tem 22. mednarodnem srečanju pisateljev na Bledu nas je bilo okrog 90 povabljenih. Pri referatih nas je bilo v Hotelu Park ob Bledu nekaj čez sto udeležencev.

Takoj ob začetku sem bil obveščen, da so srečanje finančno podprli IMP, Inženiring in občina Radovljica. Organizacija je bila izvrstna; simultano prevajanje referatov in debat v tri uradne jezike: angleščino, francoščino in slovenščino. Vsi povabljeni so bili opremljeni z lično delovno mapo s tremi referati v treh jezikih, značko PEN in seveda s slušno napravo za poslušanje prevedenih prispevkov.

Formalno se je srečanje začelo 16. maja z odhodom udeležencev na blejski otok, kjer je zanje slovenski center PEN pripravil cocktail: medico, obaro z ajdovimi žganci in seveda ostalo cocktailsko postrežbo.

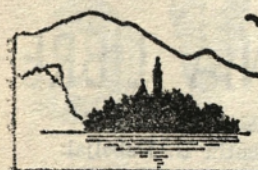
To je bil uradni informalni pozdrav Pen kluba in DSP, da se udeleženci seznanimo med seboj, zlasti pa da slovenski pisatelji kot gostitelji skrbijo za tuje. Tako sem se tudi jaz sprva držal bolj Slovencev: Branka Hofmana, Borisa Pahorja, a se počasi tudi sprijaznil z nalogo, da je to bilo mednarodno srečanje pisateljev. Tako sem se v prihodnjih

dneh bolj srečaval s Kubanko Exilio Molino, z Baskom Pablom Sastre, Katalonko Pilar Raholo, s Francozom Charlesom Malamoudom, s Čehom Ivanom Klimom, z Latvijko Velto Snikere, z Albancem Ibrahimom Rugovo.

V tem duhu pobratovanja so zlasti tri ženske izvrševale važno nalogo. Alenka Puhar, Anja Uršič in Elza Jereb so skrbele za organizacijo, se posvečale gostom, da niso kje samevali, in jih medseboj seznanjale.

V sredo ob 9 je Drago Jančar, predsednik Pen kluba, odprl 22. mednarodno srečanje pisateljev. Udeležence sta pozdravila tudi predsednik radovljiške občinske skupščine Marko Bezjak in generalni direktor IMP, ki je glavni pokrovitelj pisateljskega srečanja. Nato je Jančar nakazal tematiko: **Kako preseči deficit pretokosti med Vzhodom in Zahodom.** „Morda v vsej svoji zgodovini človeštvo ne pozna tolikšnega števila ljudi, ki so bežali ali še bežijo pred svojimi srečno in manihejsko urejajočimi se domovinami, kot ga je doživel in ga doživlja v 20. stoletju. Pojav ni nov... Toda v današnjem svetu, ki je eksplicitno razdeljen na Vzhod in Zahod, so diaspore in izgnanstva postala planetaren pojav. Fenomen, ki je spremenil civilizacijsko in kulturno podobo sveta.“

Nato sem prebral svoje predavanje. (Se nadaljuje)

NOVICE IZ SLOVENIJE

SEMPETER PRI NOVI GORICI — Lasten robot so razvili v tovarni I-skra Avtrobotika. Krstili so ga za AV-R1 in ga bodo do konca leta vključili v proizvodnjo linijo rotorjev alternatorjev. Rojevali so ga skoraj tri leta in pol in vanj vgradili tretjino uvoženih sestavnih delov. Robot ima pet prostosti gibanja in ga upajo uporabiti na več takih mestih, ki so škodljiva zdravju ali pa zahtevajo natančnejše delo; vse to pa seveda le, če bo njegovo delo ekonomsko upravičeno.

MARIBOR — Mariborska univerza si je zadala načrt, da razvije svojo višjo pravno šolo v visoko pravno šolo. To pa ni našlo pozitivnega odmeva v ljubljanskih krogih, ki pravijo, da Slovenija ne potrebuje še več diplomiranih pravnikov. Vendar bodo Mariborčani vztrajali in še naprej razvijali svoj program, v katerem bi jim mogli priskočiti na pomoč tudi iz Zagreba. — Sporočeno je bilo tudi, da bo v mariborsko Univerzo vključena tudi teološka fakulteta.

PORTOROŽ — Nov katamaran, kupljen v Avstraliji, bo obogatil Kompasovo floto. Z njim se bo lahko peljalo 300 potnikov in tona prtljage; vodilo bo ladjo pet članov, potnike pa bo spremljalo sedem vodičev. Dolga je 40 metrov, široka 15,6 metrov in doseže hitrost 30 vozlov (približno 55 km na uro). Kompas jo je namenil prevozu med istrskimi turističnimi kraji in Benetkami. Krstili ga bodo za Prince of Venice.

METLIKA — Sto dvajset let slovenskega gasilstva so praznovali v začetku julija v Metliki s kulturnimi prireditvami in parado.

LJUBLJANA — Spomladanska setev je bila letos normalna. Posejana je bila sladkorna pesa na 5.500 ha, krompir na 27.000 ha in koruza na 80.000 ha. S koruzo so bili še najbolj kasni.

BEGUNJE — Dvosedežno jadralno letalo DG 500 so začeli izdelovati pri Elanu. Dosedaj so izdelali že 600 enosednih letal in jih skoraj vse prodali na Zahod. Na sejmju Male aviacije v Friedrichshafnu v ZRN je bilo letalo deležno velikega zanimanja.

PREVALJE — Umetne zobe bodo izdelovali v novi tovarni Ivolek. Naložba je v rokah družbe Lek in liechtensteinskega podjetja Ivoclar Vivadent, ki je zagotovil opremo v vred-

nosti poldruga milijona švicarskih frankov. Proizvajali bodo najsodobnejši produkt, trislojni poliakrilni zob; kake tri milijone jih upajo narediti, tretjino teh pa izvoziti na konvertibilni trg.

LITIJA — 4. stopnjo po Mercallievi lestvici je dosegel potres, ki je stresel zemljo na območju Litijske Kresnice. Povzročil je le logičen preplah.

LJUBLJANA — Za ogled Plečnikovih del v Ljubljani so v Milanu izdali vodič v italijanskem jeziku, v katerem so predstavljeni podatki o 30 Plečnikovih arhitekturnih rešitev. Avtor Sergio Polana ima že več takih vodičev po raznih evropskih mestih in je dostojno pripravil ogled Plečnikove Ljubljane ter jo dopolnil z risbami, načrti in kratko bibliografijo.

ČRNOBELJ — Raziskave o cerkvi sv. Nikolaja na Stražnem vrhu in njenem okolju se je lotil Phil Mason. Doma v Windsorju v Angliji, doštudiral v Cambridgeu in doktoriral v Oxfordu kot arheolog, je strokovnjak za halštatsko kulturo. Zaskrat je dognano, da je cerkva obstajala leta 1526, ko je zapisana na spisku za protiturški davek.

KOPER — Na divjih odlagališčih v koprski občini so namenili približno 5.000 kub. metrov smeti in odpadkov, ki onesnažijo deset tisoč kv. m. Vse mogoče je najti na 233. odlagališčih: gradbeni material, stare avtomobilske karoserije, odpadke jedi, pa tudi olja, kemikalije in strupe. Kadar organizirajo akcijo za čiščenje, nekaj od teh odlagališč odpravijo ali zasujejo, pa se kmalu spet pojavijo na istem ali bližnjem kraju. Manjka jim pač dober odvoz smeti iz raznih krajev, kamor mestni smetarji ne sežejo.

LJUBLJANA — 50.000 novih knjig, časopisov in revij pride letno pride v Narodno in univerzitetno knjižnico. Dosedanja stavba NUK že nima več prostora, zato iščejo že precej časa novih, čeprav začasnih prostorov. Zdaj so našli poslopje Kartonažne tovarne iz Ljubljane, ki se je izselila in bi jim zelo prav prišlo. Generalni direktor tovarne je obljubil pomoč, račune je pa prekrivala ljubljanska občina, ki zahteva takojšnjo porušitev. Na tem mestu morajo postaviti novo telovadnico, za katero pa ni — denarja. In če bodo dosegli porušenje, bodo ljubljanci ostali brez telovadnice in brez knjižnice. In tako sklepajo, da bodo knjige lahko našle pokoj tam,

Ta največji skupni šahovski turnir med Slovenci v Argentini se je končal 5. julija. Skoraj dva meseca so se v Slomškovem domu zbirali šahisti vsako soboto, da odigrajo turnir po švicarskem sistemu. Potekal je brez najmanjšega problema; in tako so vsi — boljši in slabši — prišli na svoj račun.

Končna razporeditev je naslednja:	
1. Lojze Črnak	SV 6
2. Franci Sušnik	SV 5½
3. Andrej Vidmar	Brz. 5
4. Jože Marolt	SJ 4½
5. Stane Škerlj	RM "
6. Vinko Klemenčič	SM 4
7. Ivan Mehle	SJ "
8. Janko Žakelj	RM "
9. Gregor Verbič	SM "
10. Aleksander Močilnikar	Crp.
11. Albin Magister	Mo 3½
12. Franci Tomazin	RM "
13. Matija Debevec	Mo "
14. Anton Pavlič	SM 3
15. Franc Vester	RM "
16. Vojko Rehberger	RD "
17. Jože Šeme	RM "
18. Franc Resnik st.	Crp.
19. Viktor Grčar	RD 2½
20. Aleš Avguštin	RM "
21. Milan Keržič	SM 2
22. Tone Skubic	RM "
23. France Resnik ml.	Crp. "
24. Andrej Slabe	Crp. 1

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnosti

Rojstvi: V Bariločah se je rodila Nadja Magister, hčerka Milana in njegove žene Anice Aršek. Čestitamo!

V družini Marka Škulja in Marte roj. Jenk se je 16. julija rodil sinček. Čestitamo!

Krsti: Dne 9. julija je bila krščena v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi Mikaela Ailin Breque, hčerka Karla Danijela in Bernarde roj. Gerkman. Botrovala sta Jorge Eduardo Breque in Marjetka Gerkman. Krstil je g. Bokalič Jože CM.

Dne 22. julija je bila krščena v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi Marija Lučka Vilfan, hčerka Vinka in Teresite Beatriz roj. Echagüe. Botrovala sta Miha Vilfan in Irena Celedania Alcaraz de Echagüe. Krstil je g. Jože Bokalič CM.

Dne 22. julija je bila krščena v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi Marija Kristina Mehle, hčerka Stanka in Vere roj. Adamič. Botrovala sta Marjan Mehle in Marija Patricija Mugerli. Krstil je g. Jakob Barle CM.

V soboto, 22. julija, je bila krščena v slovenski cerkvi Marije Pomagaj N. dja Marjana Zupan, hčerka lic. Hermanna in lic. Mari roj. Cater. Za botra sta bila Marcel Bezljaj in prof. Saša Zupan Omahnova. Krstil je Jože Škerbec.

Istega dne je bila krščena v isti cerkvi Marija Julija Kastelic, hči inž. Antona in prof. Marije Lucije Marinček. Botra sta bila Helena Marinček in Aleksandra Kastelic. Krstil je dr. Jure Rode.

Staršem čestitamo!

Nova diplomantka: Na ekonomski fakulteti buenosaireske univerze sta končala študij in dobila naslov „javnega računovodje“ dva slovenska rojaka: Marta Koželnik in Marko Gabriel Zupanc. Obeama želimo veliko uspeha!

Poroka: 15. julija sta se poročila v Neuquenu Metka Tušek in Carlos Hernández. Čestitamo!

Smrti: V Ramos Mejiji je umrla Roza Snaj roj. Planinc (81), v Buenos Airesu Drago Kobi (69), v Monte Grande Karel Fric (81), v Moronu 25. t. m. Ljudmila Kostelec, v Slovenski vasi pa 18. t. m. Franc Bezovnik (74). Naj počivajo v miru!

kjer so ga našli razni literati: v Cukrarni...

LJUBLJANA — Slovenska akademija znanosti in umetnosti je izdala nekaj knjig z likovnega in glasbenega področja. Dva nova zvezka Gallusovih motetov je pripravil Edo Škulj; Ana Lavrič pa je pripravila monografijo o Vlogi ljubljanskega škofa Tomaža Hrena v slovenski likovni umetnosti. V njej rehabilitira Hrena kot mecen, ki je s podporo in zapisanjem imen umetnikov pripomogel najprej njih obstoj, potem pa njih spomin. Dragotin Cvetko je pripravil Fragment glasbene moderne — iz pisma Slavku Ostercu in pa Zbornik z 21. referati z lanskega mednarodnega simpozija Evropski glasbeni klasicizem in njegov odmev na Slovenskem.

Šahovski turnir

Predvsem je treba omeniti, da je bil zmagovalec turnirja Lojze Črnak ostal nepremagan, in da se je do bro uvrstil mladi Andrej Vidmar iz Berazateguija. Pohvaliti moramo tudi šahiste iz Carapachava, ki so prišli v precejšnjem številu.

Turnir je organiziral Mirko Vasle, vodil pa Tine Debeljak ml.

Naslednjo soboto zvečer je bila v Slomškovem domu seja Šahovske zveze, razdelitev pokalov in pogovor o bodočem delu. Predsednik zveze je ostal Mirko Vasle, tajnik pa je Lojze Črnak. Tudi je bilo sklenjeno, da se po možnosti odigra letos septembra še en tak odprt turnir v Slovenski vasi, na katerega so že sedaj vabljeni vsi slovenski šahisti.

Pokale prvim na lestvici v tem turnirju sta izročila predsednik Slomškovega doma Marijan Loboda in predsednik SLOGE, ki je turnir podprla, Božidar Fink, vsi udeleženci pa so dobili spominske medalje. Po kratki napitnici so šahisti seveda spet sedli za deske k prijateljskim igram.

Po nekajletni suši vse kaže, da se je spet pričelo bolj intenzivno igranje tako med posamezniki kot na večjih turnirjih. To ta kraljevska igra tudi zasluži.

Zaključek počitniških dni z razstavo ročnih del je bil tudi letos v Našem domu. Zaradi izredno lepe razstave, ki je bila združena z velikimi žrtvami se nam zdi primerno, da damo javno priznanje vsem tistim, ki so se žrtvovali in vcepljali našim mladim smisel za ročna dela predvsem za slovensko ornamentacijo, medtem ko smo mnogi drugi preživljali svoje počitniške dni v gorah ali na morju. Počitniški dnevi naše mladine od četrtega do sedemnajstega leta starosti so bili skoz vsa počitniška doba ob sredah v Našem domu, ob ponedeljkih pa so hodili na Našo domačijo v kopalni bazen, ki jih je spremljala Jelka Indihar.

Izdelavo zavijačk je imela v oskrbi Anica Zakrajšek, šivanje in krojenje narodnih noš Rozka Likozar, vezanje prtov, slik in šivanje igrač Marija Selan, Ivanka Puhek in Marija Petelin. Ročna predvsem lesna dela so bila v večjih rokah Vinka Samsa, ki mu je pomagal Janez Albreht. Najmlajše pa so zabavale Magda Zupanc, Tatjana Modic in Marija Štrubelj. V veliko pomoč sta bila tudi Franci Grilj in Marjan Indihar. Skoraj redno se je udeleževal dni dr. Starc. Ni treba posebej poudarjati, kako važno delo so opravljali vsi imenovani iz vzgojnega in narodnega stališča in kako veliko uslugo so napravili staršem z delno zaposlitvijo njihovih otrok v počitnicah. Vsa ta dela so bila ob zaključku in pred začetkom šolskega leta razstavljena v mali dvorani Našega doma. Res velika škoda, da ta razstava ni bila tudi pripravljena za še širšo publiko kajti izdelki so bili res odlič-

POMEMBEN VEČER V MENDOZI

Naše Društvo je v soboto, 8. julija pripravilo v Domu posebno zanimiv družabni večer. Prireditelji so mu dali ime „Večer snidenja in prijateljstva, na katerem bomo obudili lepe spomine“.

Za razumevanje sporeda moramo omeniti našim bralcem neke okoliščine. Po zasebnem statističnem pregledu številčnega gibanja naše skupnosti v Mendozii so med drugimi postavkami tudi sledeče: vseh slovenskih oseb, vštetiš otroke mešanih zakonov je 560; slovenskih zakonskih parov je 59; zakonskih parov z enim tukajšnjim zakoncem je 84.

Omenjeni večer je imel dva namena. Prvi je bil, da se čim intimnejše povežejo v naši skupnosti tudi vsi mešani zakoni, da v družabnosti povežemo z nami tudi tujerodne zakonke, ki so bili na večer posebej povabljeni.

Zato je tudi društveni predsednik inž. Jožko Šmon imel svoj pozdravni nagovor najprej v španščini:

„Ta prireditev se je porodila iz čuta neke potrebe, da povabimo vse, ki so v tej ali oni obliki povezani s Slovenci v Mendozii. Vendar namen tega srečanja ne velja samo za danes, se pravi, noče biti eno samo, o-samljeno srečanje, marveč je naša želja, da nekako pričemo skupno ustvarjati neko možno povezanost argentinske in slovenske kulture. Zdi se mi, da je to možno in potrebno za oblikovanje osebnosti v razumskem in duhovnem smislu. In prepričan sem, da je to možno, ker obe kulturi temeljita na dveh splošnih vrednotah, ki sta narodnost in krščanska vera. Razlike med nami so v naših šegah in navadah, v značaju, v jeziku. Vendar to nikakor ne ovira naše medsebojne povezave, ampak so to vprav sredstva za zrelo medsebojno bogatenje.“

Sledil je pozdrav v našem jeziku našim rojakom:

„Mislim, da nocoj nisem grešil, če sem začel nocojnjo prireditev v španskem jeziku. Kakor veste, je namenjeno prav posebej našim bratom in sestrkam, ki so stali do danes nekoliko oddaljeni od

no izdelani, mnogoštevilni in mnogovrstni. Če bi bili produkti te razstave v prodaji, bi gotovo vsi „posli“. Za tehnični del razstave je poskrbelo podjetje Standmetal, potrebni les je dalo podjetje Oblak za izrezlavo lesa pa je poskrbel g. Marjan Grilj st. Res predolgo bi bilo, če bi naštevati vse različne produkte.

Voditeljica vsega tega tako važnega dela je bila mlada pošttravalna in vztrajna učiteljica Danica Malovrh.

—e

Kakor nam je g. Levstik iz Gorice sporočil, je Jože Jurak župnik in sourednik goriškega „Katoliškega glasa“ nepričakovano umrl za srčne kapje.

Sanmartinčani pa se ga najbolj spominjamo kot svojega dušnega pastirja in kateheta naših otrok. Dušni pastir v San Martinu je postal leta 1960 in na tem mestu je ostal do konca leta 1962, kmalu nato pa je odpotoval na Goriško.

G. Jurak je prišel v San Martín v času, ko je bila kupljena hiša, ki se je izpremenila v Slovenski dom, kamor je rad zahajal vse do odhoda v Gorico. V tem domu si je pridobil vrsto prijateljev, s katerimi je tudi rad zapel in se pošalil. Bil je zelo družaben. Rad je obiskoval znance. Dajal je ljudem poguma in jim vplival optimizem glede prihodnosti naše domovine, kar se je pozneje odražalo tudi v njegovih člankih v Katoliškem glasu.

Sanmartinčani se mu zahvaljujejo za vse dobro, ki ga je nam storil in prosimo Vsemogočnega, da mu za njegovo delo nakloni pravično plačilo.

Sm R

Še o Primorcih

Kot direktor slovenske radijske oddaje v Argentini vam pišem v svojem in v imenu svojih sodelavcev in poslušalcev. Zelo nas je prizadelo pismo Armanda Blažine, objavljeno v Delu, 13. maja, v katerem je docela neupravičeno napadel Marka Jenšterle in ga obtožuje za besede, ki jih je v resnici izrekla predsednica Majda Sosič. Želimo poudariti, da tukaj še nikoli nismo imeli dopisnic, ki bi tako dobro in objektivno poročal o dogajanjih v Argentini kot Marko Jenšterle. Za nas pa je njegovo delo še posebej pomembno, saj veliko sicer tudi o slovenski naselbini, in sicer tako o predvojni kot o povojni, čeprav mu Blažina podtika, da se posveča le povojni emigraciji.

Zalostni smo zaradi dejstva, da so osebe, kot so Blažina, Sosičeva in še nekateri drugi, za katere dobro vemo, kakšno vlogo igrajo, spet enkrat poskušali umazati poštene ljudi, ki se trudijo za združitev vseh slovenskih izseljencev.

Vljudo vas prosim, da storite vse, kar je v vaši moči, da trud teh ljudi ne bi bil zaman.

A želimo še naprej veliko uspeha. Ne dvomimo, da se boste zavzeli za to, da Marko Jenšterle ostane med nami, saj ga zaradi njegovega velikega prispevka za slovensko emigracijo v Argentini zelo spoštujemo.

Albert Čuk, Buenos Aires
DELO, 28. 6. 1989

Bb.

**Upam v Gospoda,
moja duša upa v njegovo besedo;
moja duša pričakuje Gospoda.**

Ps. 129

Prijateljem in znancem sporočamo, da je dne 24. julija zjutraj po dolgem trpljenju v Gospodu zaspal

dr. Drago Kobi

Žalujoči:

žena KATJA

brat MARIO z družino

svakinji Marija Rus

OLGA NEWLAND

z družinama

**in ostali sorodniki v
Sloveniji, Švici, Italiji
in Avstriji**

Vsem znancem in prijateljem sporočam, da je po daljši bolezni v 81. letu starosti odšel po večno plačilo moj dobri mož, gospod

Karel Fric

Pokopali smo ga na pokopališču v Monte Grande. Zahvaljujem se dr. A. Starcu za prinašanje sv. zakramentov, za sv. mašo in vodstvo pogreba.

Iskrena hvala vsem, ki so ga v boleznih obiskovali in mi bili v pomoč, zlasti zadnje dneve, ga kropili in spremljali na zadnji poti!

Žalujoča žena Nežka
v imenu vseh sorodnikov.

Luis Guillón, Argentina; Maribor, Slovenija

30. JULIJA

XXXVII. OBLETNICA DRUŠTVA SLOVENSKA VAS

9.00 Sveta maša
12.00 Kosilo
16.00 Kulturni program — Odrska predstava:
„Obujanje spominov“ — petje in folklor.
Slavnostni govornik: g. Božo Fink
18.00 Prosta zabava

Vas pričakujemo!

Ob tej priliki slavnostno kosilo odpade.

**20. MLADINSKI GLASBENI VEČER
bo 19. avgusta ob 20.30**

OBVESTILA

PETEK, 28. julija:
Seja medorganizacijskega sveta ob 20 v prostorih Slovenskega doma v Carapachayu.

6. kulturni večer SKA ob 20 v Slovenski hiši: dr. France Rode: Somrak ideologij in vloga Cerkve.

SOBOTA, 29. julija:
Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.
NEDELJA, 30. julija:
Obletnica Društva Slovenska vas s celodnevno prireditvijo.

SREDA, 2. avgusta:
Redni sestanek Zveze slovenskih mater in žena. Predava ga. Betka Vitrih: Narodni plesi, šege in običaji ob praznikih.

NEDELJA, 6. avgusta:
Mladinska sv. maša in zvezni sestanek SDO-SFZ ob 9.30 v Slovenski hiši.

SOBOTA, 12. avgusta:
Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.
Visokošolski tečaj v Slovenski hiši ob 15.30. Predavanje: „Krščanski socializem“ — F. Pernišek.

SOBOTA, 19. avgusta:
XX. Mladinski glasbeni večer ob 20.30 v Slovenski hiši.

NEDELJA, 20. avgusta:
Romanje v Lourdes.

SOBOTA, 26. avgusta:
Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

LETALSKE KARTE etc.

**NAJNIZJE TARIFE!
OMENITE TA OGLAS!**

**TRAVEL AGENCY „RIENTE“
Sr. SALVADOR
A. P. Leg. 6632 Disp. D.G.S.T. 1555**

Esmeralda 973 / I "B" - Capital
Tel. 313-9143
(9.30—12.30, 14—18.30)

**Včasih je dobro,
da se spomnimo**

Naj omenimo, kaj je povedal 6. junija 1956 Slovencem, zbranim v buenosaireski stolnici, škof Ernesto Segura, ko je dejal: „Ohranite svojo vero! Gojite in ohranite svoj jezik, svojo lepo pesem, svoje šege in navade! Tako boste ostali zvesti svojemu narodu, obenem pa boste bogatili svojo domovino z vrednotami, ki ustvarjajo veličino Argentine, ki

Vsem prijateljem in znancem sporočamo, da se je v torek, 18. julija, malo pred osmo uro zjutraj ustavilo srce ljubljene mame, tašče in stare mame

Roze Snoj roj. Planinc

Naslednjega dne smo jo položili k zadnjemu počitku na pokopališče Villegas v San Justo.

Zahvaljujemo se vsem, ki so naši mami v dolgi bolezni izkazovali neštete pozornosti in ji ob smrti pripravili toplo slovo.

Posebna zahvala prelatu dr. Alojziju Starcu za molitve ob krsti, za pogrebno sv. mašo z nagovorom, zlasti pa za vsa sv. obhajila, ki jih je mami nosil nedeljo za nedeljo in vsak prvi petek skozi leta njene onemoglosti.

Hvaležni smo darovalcem vencev in cvetja, številnim kropilcem in vsem, ki so molili ob krsti, se udeležili pogrebne sv. maše ali jo spremili na pokopališče. Naj Bog vsem bogato poplača! Priporočamo jo v molitev.

Žalujoči:

Sin Stane z ženo Marijo Božnar

vnuki: Marijca, Jože, Terezka in Rozi

Ramos Mejía

TINE VELIKONJA (Mladina št. 24)

Novi pričevalci vstajajo

● Za tem ste krenili proti Teharjam, naselju v bližini Celja.

Sprevod je bil zelo varovan. Na vsake tri metre je stal partizan z brzostrelko ali pa puško. Bil sem presunjen... Pot od Celja in Teharj, ki je dolga 4 km, smo prehodili šele v štirih urah, to pa zato, ker so v taborišče spuščali skupine po 100 ljudi. Kolona je bila nepretrgana. Vso pot smo morali vzkliskati: „Mi smo izdajalci slovenskega naroda!“ Vmes so padali udarci.

● Ste sploh vedeli, kam vas že-nejo?

Ne. Ko smo v daljavi slišali streljanje, so bili nekateri med nami prepričani, da so že začeli ubijati. Okrog dveh popoldne smo se znašli na teharskem platoju, kjer so nas postrojili. Prišli so partizani, iskali znance in jih pretepali. Oficirje so takoj izolirali. Odgnali so jih v poseben bunker in jih mučili. Po treh dneh so jih peljali na mesto, kjer so bile sanitarije. Nekateri med njimi sploh niso mogli hoditi, tako da sta jih vlekla po dva. Glava nekega domobranskega deseterja, ki sem ga poznal, je bila ena sama otekline, tako da so ga morali voditi. Oficirjev potem nismo nikoli več videli, ker so jih že naslednje dni začeli streljati. Sicer pa so bile ključne stvari v taborišču videti dokaj ne-

dolžno. Ob prihodu v taborišče smo stali v vrstah. V bližini komande barake so bila okenca, podobna tistim na železniških postajah. Za okencem, kamor sem prišel jaz, je bilo mlado dekle. Hotela je vedeti ime in priimek, rojstvo, izobrazbo in kdaj sem vstopil v domobransko vojsko. Povedal sem ji, da 5. maja 1945. Zelo se je začudila in vprašala, kako da tako pozno. Odgovoril sem, da sem s to enoto pač bežal. Rekla je samo: „Pojdite v A“ in pokazala z roko proti skupini, ki je stala tam. To „sojenje“ je bilo, skratka, zelo prozaično. Nekaterim je rekla „A“, drugim „B“, tretjim „C“. V skupini C jih je bilo seveda največ. To so bili vsi tisti, ki so bili stari nad 18 let in tisti, ki so bili pri domobrancih pred januarjem 1945. Njih so na sredini taborišča tudi najbolj zastražili.

● Ste se med seboj lahko spora-zumevali?

Med barakami je bila mreža iz žice, tako da smo se lahko samo klicali. Sprehajati se ni bilo mogoče. Nekje med 5. in 6. junijem pa se je začelo... Iz taborišča so začeli voziti skupino C. Navidez je bilo vse videti nedolžno. Pripeljala se je skupina partizanov z džipom. Neizbriso mi je ostal v spominu major v lepem sivem plašču, ki je te ak-

cije vodil. Imeli so spisek in po njem so jih klicali. Vsak poklicani je vstal in počasi stopal med ležečimi na sredi taborišča proti mizi. Zanimivo je, da major nanje sploh ni gledal sovražno.

Njihovo identiteto je preverjal in jih opazoval z neko posebno radevednostjo. Naredil je kljukico in vsakemu s z roko pokazali v smeri glavne poti, kjer so bile klopi. Tam so jih že čakali in z žico zavezovali z rokami na hrbtu, potem pa še posebej po dva in dva skupaj. S klopi so stopali na čakajoče tovarnjake. Ni bilo prerivanja, pretepanja, vse je bilo videti grozno nedolžno. Sploh nismo imeli vtisa, da jih peljejo na morišča.

● Kakšen režim je veljal po barakah?

Teharje je bilo uničevalno taborišče, zato je od daleč dajalo zelo pomirjiv videz. Kot da bi šlo za delavsko naselje med počitkom ob koncu tedna. Po prvih dneh divjanj, skoraj ni bilo več javnih nasilnih dejanj, nobenih apelov ob nenavadnih urah, suženjskega dela in ščuvanja ujetnikov enega na drugega. Edini dim se je kadil iz kuhinje. Ujetniki skupine A in B so imeli streho, skupina C pa je bila pod milim nebom v dežju ali soncu. Ležali smo na pogradih na golih deskah in se pokrivali s suknjičem, pod glavo pa smo si podlagali robec ali kapo. Spali smo lahko po mili volji. Okrog 8. ure smo šli na zajtrk, kjer smo dobili črno tekočino, ki so ji rekli ka-

va, ker je malo grenila. Pili smo jo hlastno, saj smo si potešili žejo. Vrnili smo se v barako, posedali po pogradih, si trebili uši in pobijali stenice. Uši so bile šala, strahota pa stenice. Te so se tako zaredile, da jih je bilo v špranjah vse črno. Če si potegnili po njih z žlico, je pritekla kri. Ponoči so na lepem padale s stropa na obraz in ostale odkrite dele. Povsod, kjer so pile kri, nas je naslednje jutro peklo in srbelo.

● Domačini iz okolice Teharj se spominjajo, da so slišali strele, ki so prihajali iz samega taborišča. Ali so partizani ubijali tudi tam?

To je bil prve dni, ko so streljali civiliste in častnike. Bila je dovoljena „privatna vojna“. Zvečer so iskali tiste, ki so jih poznali in jih streljali v jarku v bližini taborišča proti celjski strani. Iz družine Kulovec so ustrelili mater in dve hčeri, stari okrog 20 let.

● Do kdaj so odvažali tistih 3000 ljudi iz skupine C?

Zmanjkalo jih je tam okrog 25. julija. Civiliste, ki so še ostali, so izpustili 8. julija. Potem je zavladalo mrtvilo in grozna lakota. Z bratom sva zbolela za tifusom. Nekaj sob naše barake je služilo kot ambulanta. Tam sva brez privilegijev ležala in kuhala vročino 40 stopinj. V tistem času so na podlagi podatkov od doma naredili revizijo, zbrali 100 do 200 ljudi iz skupin A in B in jih odpeljali. Rekli so jim, da gredo domov oziroma na delo, v resnici so ustrelili tudi te. Med njimi je bil

moj sošolec Lojze Lesar, star 15 let. O njegovi usodi so odločali terenski aktivisti iz Ribnice. V dopisu s smrtno obsodbo so ga obtožili, da je bil domobranski kurir. V resnici pa je bil do zadnjega dne z menoj v šoli in kopal grabne okrog Ljubljane. Sploh pa je znan, da so terenci vedeli, da se 8. julija vračajo iz taborišča civilisti in po 8. avgustu domobranci. Marsikoga so pričakali na poti in pobili, čeprav je bil amnestiran.

● Koliko časa ste ostali v taborišču?

Dober teden pred odhodom so nas fotografirali in vzeli prstne odtise. Z bratom so naju vsa vročična pripeljali iz ambulate. Bila sva kot blede senci... Toliko sem le slišal, da je glavni spraševal, ko je slišal najin priimek, če sva „od tistega“. Misli je mojega očeta, za katerega so nama tovariši govorili, da je bil obsojen na dosmrtno ječo. Eden od sobnih starešin je prikimal. Misli je, da to pomeni za naju konec... Nato so nas prve izpustili 8. avgusta brez kakršnihkoli potrdil ali dokumentov. Na koncu z močmi smo šli do tovarnega vlaka, ki je stal na odprti progi med Teharjami in Celjem. Naslednji dan se je ob štirih zjutraj pojavil na ljubljanski postaji. Splazili smo se z vagonov in šli vsak svojo pot.

Ob petih zjutraj sva pozvonila. K vratom je prišla mama in vzkliskala: „Moj Bog, odkod pa vidva! Papanas so ustrelili...“

K o n e c

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69 - 9503
Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intellectual No. 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije za 1989: Za Argentino A 3.500; pri pošiljanju po pošti A 4.000; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svob. Slovenijo: v Trstu: knjigarna Fortunato, Via Paganini 2; v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES
T. E. 362-7215

je postala tudi že prava domovina vaših otrok. Za ta doprinos vam bo Argentina hvaležna.“ (Svob. Slov. 10. 6. 1965, str. 2)